

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piaae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Lex domini immaculata, conuertens animas, testimonium domini fidele,
sapientiam prestans paruulis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

eius non iustificet & uiuificet homines. Ne impij loco alicui Ecclesiam Christi affigant, & in suum angulum coarcent, qui soli uolunt calore spiritus animari uideri, cum potius frigore Babylonis sint exanimis.

Hoc etiam uult Propheta, q̄ ad solius Euangelij ortum datus & effusus sit in totum orbē spiritus sanctus, lex enim calorem neq̄ dat, neq̄ habet, quæ potius frigus est, faciens, inuitos, pigros, immo mortuos ad opera bona, sicut dicitur psal. cxlvij. Ante faciem frigoris eius, quis sustinebit: Emittet uerbum suum & liquefaciet ea, flabit spiritus eius & fluent a quæ. Verbum inij, Euangelici calor emittet, id est spiritus, hoc enī liquefaciet, sicut & psal. cxv. Conuerte domine captiuitatem nostram, sicut torrens in austro,

Lex domini immaculata, conuertens animas, testimonium domini fidele, sapientiam prestans paruulis.

Descripto ministerio Euangelico & opere eius, quod est, enarrare gloriam dei, & eodem uerbo fidem Christi plantare ac spiritum dare. Prosequitur fructum eiusdem, qui est, dilectio legis, id est plenitudo legis, sicut Ro. xiiij. dicitur: Plenitudo legis dilectio. Neq̄ enī lex operibus, sed amore impletur, nec uult operibus fingi, sed affectu amari. Ideo Propheta eos intuens, qui per uerbum fidei accepto spiritu, hilares & amātes facti sunt, ad facienda ea quæ legis sunt, docet, q̄ sit sancta & iusta & bona lex, quæ his qui sine spiritu sunt, amara iniqua & dura uidetur, cum non sit culpa legis, sed affectuum, ac si Christum & Mosē compareret, dicens: Mosē odiebāt & cornutam eius faciem fugiebant, deniq̄ lapidibus eum impetebant, semperq̄ aduersus eum murmurabant. In his enim figurata est, legis & affectus mali mutua habitudo. At Mosēs reuera erat mitissimus omnium, qui erant super terrā, quod tñ non cognoscebant. Et lex dñi amabilissima est, quod prauitas cordis non intelligit, donec, ad uocem sponsi sublata prauitate & dato spiritu, lex cognoscatur & ametur.

Quare & si de lege domini, quæ litera est, loquitur, quæ in Decalogo scribitur, non tamē, nisi de amata & iam e litera in spiritum rapta loquitur. Sic enim Hiere. xxxij. promissit: Scribam legem meam in cordibus eorum, & dabo in uisceribus eorum. Id quod indicat, ubi dicit: Lex immaculata, id est, integra, seu innocens, hoc est (ut in hebræo, dicitur) תמימה Themima, quæ facit bonum & innocentem. Quod nō facit, nisi dum spiritus digito scribitur, & calore uerbi docetur, ideo & calorem præmisit uersu præcedente. Diximus autem abunde alias, quo modo, lex, litera sit, siue scribatur, siue dicatur, siue intelligatur, donec ametur, qd̄ non est legis ipsius docentis, sed calor iustificantis & animas conuertentis. In summa, hac ratione tribuit his uersibus, tam eximia munera legi, ut sit immaculata, conuertens animas, & reliqua, ut eam discernat a lege sine uerbo fidei & calore spiritus docta, quæ non nisi polluit & auertit animas, infideles facit & insipientes, ut omnia quæ de lege hoc loco prædicat, spiritus calefactoris per uerbum fidei esse intelligantur. Qua causa & tanta uerborum copia gessit, toties (nempe sexies) legem repetens alijs & alijs uerbis, & duodecim epithetis, uelut duodecim fructibus ligni uitæ eam celebrans. Ipso plane uerborum gestu id ostentans, quod reuera in anima legem amante & gelente geritur. Amans enim legem nō potest satis eam laudare, adeo placet quæ prius adeo displicuit. Quare omnia hæc per antithesin uideamus, quo facilius intelligamus, quid lex sine spiritu, & spiritus sine lege operet in nobis.

Primum,

Lex non operibus sed amore impletur.

Primum, Lex est immaculata per fidem, nō modo in seipsa, seu (ut uocant) Lex amabilis
 et in nobis, seu (ut dicunt) effectiue (nam formaliter nunq̄ non
 est immaculata) quia & facit nos bonos & immaculatos, & amatur ab imma-
 culatis & bonis factis, ut immaculata, hoc est, uere cognoscitur qualis est. At si
 non modo non immaculatos seu bonos facit, aut non amatur, sed eti-
 am nos & malos facit, & ut mala oditur, quia lex iram operatur & morem,
 quum nemo non odit, & prohibet concupiscentiam, qua nemo non irritatur
 & indignatur, & si metu pœnarum simulet obedientiam, quæ hypocrisis tan-
 gatur & tollitur per id quod sequitur.

Secundum, Conuertens animas, Lex enim (ut dixi) ante spiritum conuertit
 manum timore pœnæ, sed magis auertit cor odio earundem & indignatione
 prohibita concupiscentiæ, conuertit etiam os, oculos, & aures, & omnes uires,
 sed cor non est rectum, & spiritus non est fidelis. Quare ne quis his uerbis le-
 gem absolute laudari intelligat, opus est, ut subintelligat, legem esse talem fa-
 ctam per fidem, non autem ipsam esse se solam, factricem talem: Non talia fa-
 cit lex, sed talis fit per calorem solis in fide uerbi orientis, fit inq̄ talis in nobis,
 in quibus ante fidem, longe contraria erat, hoc enim sensu plane intelligitur
 fructum fidei Euangelicæ, esse legem amabilem factam, & talem, qualem
 hic describit.

Tertium, Testimonium domini fidele, idem per testimoniū domini quod
 per legem, intelligi non est dubium, sicut & per sequentia quatuor nomina,
 iusticiæ, præceptum, timor, iudicia, Alijs & alijs causis. Nam lex dicitur a docen-
 do seu instruendo ea, quæ ignoramus. Testimonium a testificando, quod sit
 eum signum & memoriale per alios uelut testes & nuncios datum ab eo, qui
 absens est & non apparet. De reliquis suo loco, hic duas istas obseruatas uide-
 mus rationes. Nam lex docendo facit *Thamim* (id est, bonos uiros) &
 conuertit animas, si tamen in spiritu doceatur. Testimonium fidele, quia & si
 sit absens & nullq̄ apparentis, non tamen fallit aut decipit, neq̄ enim frustra
 impletur, nec in obliuione est opus nostrum corā eo, qui non uidetur, sic enim
 fides fidele credit esse testimoniū dei. Quæ causa solet homines reddere su-
 spiciosos de fidelitate, deinde pigros de præstanda fide: Oculata enim & græ-
 ca fide negotiantur homines. Neq̄ hoc modo solum fidele est passiuè, uerum
 & fideles facit actiue, ut ij qui fidem habent non segnitius faciant absentes, q̄ si
 presentes essent ei, cuius est testimoniū. Contra, ubi spiritus fidei nō fuerit, ibi
 nec fidele habetur, nec fideles facit, immo infideles facit: Agunt enim ac si is,
 qui præcepit, nullus sit, aut non exacturus, nec redditurus sit, ita fit testimoni-
 um eis uanum & falsum, quia ipsi uani & falsi sunt.

Quartum, Sapientiam præstans paruulis. Paruuli hic proprie sunt, simpli-
 ces & hi qui persuasibiles sunt facile, ut Prouerborum, j. Usquequo paruuli di-
 ligitis infantiam? Et. xiiij. Innocens credit omni uerbo, id quod proprie, ad te-
 stimonium quadrat. Neq̄ enim audiūt testimoniū domini, nisi persuasibiles
 & ductiles uelut paruuli, cum denunciatur per uiles & abiectos testes, ab eo
 qui tam longe remotus est ab omni sensu. Sapientes autem fiunt testimonijs,
 id est earum rerum cognitores, quæ excedunt omnem captum, & remotæ sunt
 a nobis, id est, fidei, quam dum cognoscunt, ab omnibus se subtrahunt, quæ
 uidentur & comprehenduntur, studentes illi placere, quem non uident. Hoc
 modo, dum docet cœlestia, fit per fidem, testimoniū domini, sapiens & sapi-
 entes faciens. Contra, maiores illi imperuasibiles rebus præsentibus potius

M m ij inhzrent,

inhærent, quibus exsecrati, imprudentes fiunt, nihil de absente deo sapientes, quod si etiam timore poenæ de deo loqui, audire, cogitareue cogantur, affectu mentem eo longius abeunt, & ipsi, quæ uident, immerguntur, id quod facit, testimonium domini nõdum factum tale, quod sapientiam præbeat paruulis, id est, sine spiritu doctum.

In hebræo, collectivè accipi potest עֲדוּת יְהוָה eduth edonai, id est, summa testimoniorum, seu quicquid est testimoniorum domini, quo modo אֱמוּנָה Almuth iuuentem, id est summam iuuentem, seu quicquid est iuuentum dicimus, tamen hoc parum ad rem, nisi quod elegantia regij Prophetæ obseruanda est.

Iustitiæ domini rectæ, lætificantes corda, præceptum domini lucidum, illuminans oculos.

Quintum, iusticias (quas alibi iustificaciones uertit, cum hic non sit זִדְקוֹת zidekoth, sed פְּקֻדִים pikudim, quod statuta, mandata quoque redduntur) rectas commendat factas Euangelio gratiæ. Lex autem domini iustificaciones dicitur ab effectu quod iustificent & in iustificando exercent, seu, ut hebræo consone mus, ordinent & dirigant hominem in faciendis, quibus pulcherrime conuenit laus rectitudinis & latitiæ. Antequam enim lex domini spiritualiter intelligitur uehementer in quietas perplexasque facit conscientias & multis operum ambagibus fatigat, dum sectantur iusticiam legis & tamen ad iusticiam legis nõ perueniunt, sicut figurat ambitus ille filiorum Israel in deserto ad litus maris rubri, ubi murmurabant præ dolore, & tedere eos coepit laboris & itineris. Neque enim operibus saturat lex, sed operadores suos, infinita exactione penitus exhaurit & uarie trahit, unde & contristat, tedio afficit, & difficiles, curios inuitosque reddit. At uersa in spiritum, id est amata, miro compendio expedit & recto cursu ad finem dirigit, facitque homines hilares ad omne bonum opus, dextros, instructos & paratos.

Litera molestat corda. Sextum ergo est, quod corda lætificat, cum carni longe contraria faciat. Litera enim occidit & molestat corda, dum nullis uiribus nec operibus sentiunt satisfieri exactioni legis, atque, quo magis student & operantur, eo magis debere se intelligunt. Aut si in hac parte non laborant, uana & peruersa operum fiducia lætantur, quia non in deo, nec in pura conscientia & lege domini sed in se ipsis delectantur, quæ non est lætitiæ cordis, sed corporis & sensuum, latentem intus in quietam tamen conscientiam, suo tempore proditura, quo modo, & sapientiam præstant testimonia, superbis, scilicet in litera, qua sibi sapientes uidentur, Lex enim, dum litera est, semper operatur utrum illorum, aut enim fictè conuertit, aut uere magis auertit, ita uel dat fictam sapientiam, uel magis facit insipientes, ita uel fictè lætificat uel magis contristat. Ideo spiritus tres legis habitudines tangit, dum non simpliciter dicit, Conuertens, sed addit animas, ita non contentus, dicere, Sapientiam præstans, addit paruulis, Et lætificans, non quod libet, sed corda, sic de sequentibus quoque uidebimus. Triplex enim hominum genus indicat: Alios ignorantes, alios scientes & odientes, alios scientes & amantes legem.

Ignorata lex facit fictè conuersos, conuertit enim, sed non animas eorum. Odio autem habita, facit magis auersos, idque ex animo. Quo modo: qui enim uiribus suis præsumunt eam implere, nõdum cognouerunt, quod spiritualis sit lex, ideo statuunt suam iusticiam, arbitrantes, præ cæcitate sua, se legem impleuisse, scilicet